

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Kariérové poradenství ve středním odborném vzdělávání

Bakalářská práce

Autor: **Lucie Hájková**

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

2021

Zadávací list

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Kariérové poradenství ve středním odborném vzdělávání

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne 31.03.2021

.....

(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé práce panu Mgr. Jirímu Votavovi, Ph.D. za jeho vedení, čas, trpělivost, odbornou pomoc a informace. Dále bych chtěla poděkovat zástupkyni březnické střední školy paní Mgr. Jitce Čechurové za poskytnutí potřebných informací k praktické části.

Abstrakt

Cílem bakalářské práce bylo zjistit jaký je stav kariérového poradenství na dané střední odborné škole, zda je kariérové poradenství na škole poskytováno, popřípadě jakým způsobem či formami. Současně bylo zjišťováno povědomí žáků školy o kariérovém poradenství.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývala pojmem a definicí kariérového poradenství, jeho cíli a cíli v rámci školního vzdělávání, kariérovým poradenstvím jako součástí obsahu vzdělávání a také formami a metodami.

Praktická část je rozdělená na kvalitativní a kvantitativní. V kvalitativním výzkumu byl zpracovaný rozhovor s paní Mgr. Jitkou Čechurovou, výchovnou poradkyní na Střední odborné škole v Březnici. Kvantitativní výzkum vychází z dotazníkového šetření žáků třetích a čtvrtých ročníků sledované školy, který se zaměřuje na povědomí a zkušenosti žáků o kariérovém poradenství, jejich odborné znalosti, přehled trhu práce a na aktivity školy zaměřené na kariérové poradenství.

Na základě obou šetření byla navržena vlastní doporučení pro zlepšení poradenské praxe na dané škole.

Klíčová slova

kariérové poradenství, střední odborná škola, trh práce

Abstract

The goal of this bachelor's thesis is to find out the state of career consulting in given high school, whether career consulting is provided, optionally how or using what forms. At the same time the students' awareness of career consulting.

The thesis is divided to a theoretical and a practical part. The theoretical part handles the term and definition of career consulting, its purpose in and outside of the educational system, career consulting as a part of the content of education and also its forms and methods.

The practical part is divided to a qualitative and a quantitative research. In the qualitative research is included an interview with Mgr. Jitka Čechurová, an educational consultant in high vocational school Březnice. In the quantitative research is based on a survey filed in by students of third and fourth years of high school. The survey targets their awareness of career consulting and their experience with it, their expertise on the matter, the overview of the labour market and the activities of the school regarding career consulting.

Based on both researches were designed recommendations for improvement of career consulting in the school.

Keywords

career counseling, secondary vocational school, labor market

Obsah

Úvod	8
Cíl a metodika.....	9
Teoretická část.....	10
1. Kariérové poradenství a školní vzdělávání.....	10
1.1 Definice základních pojmů.....	10
1.2 Cíle kariérového poradenství v rámci školního vzdělávání.....	13
1.3 Školská poradenská zařízení.....	15
1.4. Školní poradenské pracoviště.....	16
1.5 Kariérové poradenství jako součást obsahu vzdělávání	18
2. Metody a formy kariérového vzdělávání a poradenství	22
2.1 Formy kariérového poradenství	22
2.2 Metody kariérového poradenství	23
2.3 Charakteristika žáků střední školy a kariérový vývoj.....	25
Praktická část.....	27
3. Cíle průzkumu a výzkumné otázky	27
4. Charakteristika sledované školy	28
5. Metodika.....	32
6. Výsledky a diskuze	34
6.1 Rozhovor s výchovnou poradkyní.....	34
6.2 Dotazníkového šetření žáků	35
7. Závěry a doporučení	50
Seznam použitých zdrojů.....	53
Seznam tabulek.....	58
Seznam příloh.....	59
Přílohy	

Úvod

Kariérové poradenství pro dnešní dobu, ale i pro dobu budoucí, je velice důležitou formou poradenství, zejména pro mladé lidi během jejich odborné přípravy a přechodu do světa práce. Otázkami souvisejícími s praxí a profesí se zabývá téměř každý člověk už od počátku školní docházky na základní škole až po období seniorského věku. Na základní škole se žáci rozhodují o vhodném oboru vzdělávání na střední škole podle toho, co by v budoucnu chtěli dělat. Na střední škole se zas rozhodují, co budou dělat po ní, zda budou dále studovat či nastoupí do zaměstnání. V dospělosti člověk zkouší mnoho zaměstnání, zlepšuje své schopnosti, dovednosti, praxi nebo může řešit svou nezaměstnanost. K vyřešení těchto možných otázek slouží kariérové poradenství. Tato bakalářská práce se zabývá kariérovým poradenstvím, respektive kariérovým poradenstvím ve středním odborném vzdělávání a je zaměřena na konkrétní Střední odbornou školu v Březnici (dále jen SOŠ Březnice).

Tato práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na pojem a definici kariérového poradenství, jeho cíle a cíle v rámci školního vzdělávání, kariérové poradenství jako součást obsahu vzdělávání a také jeho metody a formy.

Praktická část je rozdělena na kvalitativní a kvantitativní. V kvalitativní části je zpracovaný rozhovor, který autorka vedla s paní Mgr. Jitkou Čechurovou, výchovnou poradkyní na SOŠ Březnice. Kvantitativní výzkum vychází z dotazníkového šetření žáků SOŠ Březnice. Zaměřuje se na povědomí a zkušenosti žáků o kariérovém poradenství, jejich odborné znalosti, přehled o trhu práce a na aktivity školy zaměřené na kariérové poradenství. Na základě provedeného průzkumu jsou v závěru práce uvedena vlastní doporučení pro zlepšení poradenské praxe na dané škole.

Cíl a metodika

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaký je současný stav kariérového poradenství na vybrané střední odborné škole, zda je kariérové poradenství na škole poskytováno, popřípadě jakým způsobem či formami. Současně bude zjišťováno povědomí žáků školy o kariérovém poradenství. Na základě výsledků tohoto zjišťování budou navrženy možné změny kariérového poradenství na dané střední odborné škole.

Metodika práce

V teoretické části bakalářské práce bude provedena literární rešerše aktuálních publikací o současném stavu kariérového poradenství. V této části budou definovány základní pojmy, které se vztahují ke kariérovému poradenství, a vysvětleny zvláštnosti kariérového poradenství ve středním odborném vzdělávání.

Následně bude vytvořen návrh dotazníku pro žáky a struktura otázek pro rozhovor s výchovnou poradkyní. Šetření bude provedeno na SOŠ Březnice u studentů ve čtvrtém a třetím ročníku.

Teoretická část

1. Kariérové poradenství a školní vzdělávání

1.1 Definice základních pojmů

Poradenství

Poradenství může být pojato jako jakýkoli způsob poskytování pomoci, který je zaměřený na obsah, proces nebo strukturu úkolu či řady úkolů. Poradce pomáhá těm, co mají skutečnou odpovědnost za provedení samotného úkolu. Poradci jsou tak pomocníky či tvůrci nabízených možností. Poradenství mohou poskytovat lidé ovládající širokou škálu nejrůznějších profesí. Poradenství je také chápáno jako specifická odborná služba. (Kociánová, 2010, s. 197)

Kariéra

Kariérovému poradenství se pojí s několika pojmy. Jedním z nich je kariéra.

Bělohlávek (1994, s. 11) definuje kariéru jako: *„dráhu životem, zejména pak profesionální, na které člověk získává nové zkušenosti a realizuje svůj osobní potenciál.“*

František Bělohlávek rozdělil životní kariéru do čtyř etap:

- přípravné období (do prvního nástupu do zaměstnání),
- počátek kariéry (od prvního nástupu do 35 let),
- střední věk (od 35 do 55 let),
- starší věk (nad 55 let).

Kariéra je jako celoživotní cesta, během níž se mění podmínky na trhu práce a ve společnosti celkově. (Pýchová, 2020 s.12)

Další pojem, který souvisí s kariérovým poradenstvím, je kariérový vývoj. Hlad'ová (2012, s. 16), uvádí že kariérový vývoj je: *„komplexním celoživotním procesem, zahrnujícím psychologické, sociologické, ekonomické, a kulturní faktory, které ovlivňují selekci, adjustaci a postup v zaměstnání jedinců a souhrnně formují jejich kariéru.“*

Mezi důležité pojmy můžeme zařadit i kariérní zralost. „*Kariérní zralost je centrálním pojmem přístupu k volbě povolání. Zahrnuje poznání úrovně jedince při plnění vývojových úloh, které se týkají volby povolání. Poukazuje na připravenost jedince uskutečňovat informované, věku přiměřené kariérní rozhodnutí a vypořádat se s kariérními vývojovými úlohami.*“ (Vendel, 2008, s. 20)

Také volba povolání spadá do pojmů kariérového poradenství. Volba povolání je rozhodovací proces a jako takový probíhá na základě určitých kritérií a to:

- zájmy jedince, jeho představy, povahové, intelektové, tělesné, zdravotní předpoklady, a i jeho hranice a omezení, respektive vnitřní podmínky jedince,
- charakteristické znaky povolání jako například: pracovní činnosti, objekty, prostředky, prostředí, poptávka na trhu práce. Jedná se tedy o vnější podmínky jedince. (Pugnerová, 2017, s. 6)

Průcha (2013, s. 341) definuje volbu povolání jako: „*proces zahrnující rozhodování o volbě studia nebo přípravy na povolání, konkrétního povolání a celou profesní dráhu člověka. Součástí celkového vývoje osobnosti, v němž hlavní roli hrají rozhodovací procesy – profesní orientace, profesní poradenství, výchovné poradenství, výchovný poradce.*“

Kariérové poradenství

Kariérové poradenství nebylo v našich dějinách běžnou praxí. Byl to dlouhý a složitý vývoj, který trval několik let. Vývoj kariérového poradenství u nás byl přerušen nejprve komunismem v polovině 40. let a později na počátku 90. let byl opět přerušen sametovou revolucí. Po roce 1989, kdy došlo k zásadní společenské změně se kariérové poradenství začalo více rozvíjet. (Scherrerová, 2003 s. 12 a 13)

Kariérové poradenství může být pojato jako úsek kruhu poradenských institucí, činitelů a aktivit, které působí ve prospěch klienta. S jejich pomocí klient nabývá profesně orientační způsobilost k řešení problémů, které mu přináší kariérová dráha. Na úseku volby povolání se prosazuje individualita klienta v souladu s jeho předpoklady, zájmy a kvalitami. (Scherrerová 2003, s. 7)

Podle materiálů Ministerstva školství kariérové poradenství je: „*proces, v rámci, kterého mají lidé v průběhu celého života možnost poznat a rozvíjet své schopnosti,*

dovednosti a zájmy. Umožňuje lidem řídit jejich individuální dráhu ve vzdělávání a odborné přípravě, v práci i v jiných oblastech, a využívat k tomu schopnosti a dovednosti, které mají.“ (Kariérové poradenství, MŠMT ČR, 2013)

Kariérové poradenství poskytuje především škola. *„Kariérové poradenství ve středním odborném vzdělávání může přispívat ke snižování nezaměstnanosti absolventů škol, k předcházení předčasným odchodům ze vzdělávání a ke zvyšování podílu žáků, kteří se budou vzdělávat i po úspěšném absolvování aktuální formy vzdělávání.*“ (Kariérové poradenství a informace, Národní pedagogický institut České republiky, 2018)

Na úrovni středních škol lze odlišit tři oblasti rozvoje kariérového poradenství:

- Kurikulární oblast – žáci dostávají užitečné informace v rámci běžné výuky.
- Oblast interních služeb kariérového poradenství – žáci dle svého zájmu mohou navštěvovat skupinové či individuální poradenství.
- Oblast externích služeb kariérového poradenství – škola organizuje návštěvy jiných poradenských pracovišť jako jsou např. úřady práce, pedagogicko-psychologické poradny atd. Dále to mohou být spolupráce s vysokými školami či zaměstnavateli dle oboru školy. (Rozvoj kariérového poradenství včetně prevence předčasných odchodů ze vzdělávání, Národní pedagogický institut České republiky, 2017)

Kariérové poradenství je služba, která umožní člověku, aby si dal dohromady svoje dosavadní zkušenosti, uvážil, co se v životě naučil a jak se mezitím změnila situace kolem něj, a na základě toho naplánoval, jak na to bude reagovat a kam chce sám od sebe do budoucna směřovat. Kariérové poradenství je též celý systém vzdělávání dětí a mladých lidí, kteří se připravují, že převzou zodpovědnost za to, že se budou celý život učit novým znalostem a dovednostem a budou schopni vyhodnocovat příležitosti, které jim dynamicky se vyvíjející svět nabízí. (Pýchová, 2020, s. 12)

1.2 Cíle kariérového poradenství v rámci školního vzdělávání

„Cílem kariérového poradenství je, aby žák dokázal efektivně využívat dostupné informační zdroje, rozhodovat se podle nich a plánovat a řídit svoji kariéru.“

(Kariérové poradenství a informace, Národní pedagogický institut České republiky, 2018)

Posláním školy je připravit mladého člověka pro život, a tudíž i pro jeho kariérovou dráhu. Kariérové poradenství ve škole by proto mělo být součástí vzdělávání pro kariérové rozhodování a trh práce, které by zase mělo být v souladu s celou vzdělávací činností školy. Žáci by se měli dozvídat, k čemu jim v budoucí praxi budou znalosti a dovednosti, které aktuálně získávají ve výuce. K tomu je vhodné posílení zážitkové složky ve vzdělávání, například formou besedy s podnikatelem nebo úspěšným absolventem školy, exkurzí k souvisejícím firmám, zaměstnavatelům jejich oboru a následnou skupinovou diskusí, aktivitami diagnostického charakteru, které je možno pojmout formou hry atd. (Koncepte kariérového poradenství, Poradce v Plzeňském kraji, 2020)

Hlad'o (2012. s. 52) popisuje kariérové poradenství tak, že: *„škola zaujímá při profesní orientaci žáků klíčovou úlohu a přisuzuje se jí integrativní role. Škola je v každodenním přímém kontaktu se žáky a spolu s rodiči má o žácích nejvíce informací. Jejím hlavním posláním je připravit žáky pro zodpovědné rozhodování o další studijní a profesní orientaci a naučit je objektivně posuzovat všechny faktory, které mohou tuto volbu ovlivňovat.“*

Do kariérového poradenství by měli být propojeni všichni učitelé podle náplně svých předmětů, jejich zapojování do kariérového poradenství, stejně jako do vzdělávání tématu člověk a svět práce by mělo být součástí plánování a řízení činnosti školy. Kariérové poradenství by nemělo být směřováno pouze žákům, ale i jejich zákonným zástupcům a širší veřejnosti. Rodiče nebo zákonné zástupce by kariérové poradenství mělo motivovat, aby své děti podporovali ve vzdělávání, v profesní volbě. Stejně tak jako rodič má v tomto svou důležitou roli třídní učitel, protože ten mívá ke svým žákům nejbližší a zná je ze všech vyučujících nejlépe. Ze všech zmíněných představitelů má největší a nejdůležitější roli samotný kariérový poradce školy. Ten

by měl ve škole zajišťovat veškeré činnosti s tím spojené, mimo jiné by měl mít na starosti:

- metodické vedení a plánování činnosti týmu zajišťujícího ve škole kariérové poradenství,
 - metodickou a informační podporu učitelů při realizaci tématu člověk a svět práce, včetně zařazování do jednotlivých vyučovacích předmětů,
 - metodickou a informační podporu třídních učitelů v problémech volby dalšího studia,
 - komunikaci s rodiči o problémech volby dalšího studia,
 - komunikaci s dalšími poradenskými subjekty za účelem možnosti využívání jejich služeb žáky školy, v rámci toho by měl kariérový poradce udržovat síť potřebných kontaktů,
 - zajišťování skupinových návštěv informační a poradenská střediska pro volbu a změnu povolání Úřadu práce České republiky a exkurzí ve firmách. Také návštěvy zástupců firem, profesních svazů, úspěšných absolventů apod. ve škole
 - zajišťování propagace služeb kariérového poradenství a jejich nabízení širší veřejnosti,
 - sledování zaměstnanosti, nezaměstnanosti či dalšího studia absolventů školy v oboru i mimo něj a vztah školy a významných regionálních zaměstnavatelů.
- (Koncepte kariérového poradenství, Poradce v Plzeňském kraji, 2020)

„V roce 2005 vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, vstoupila v platnost nová podoba poskytování poradenských služeb ve školství, vznikla současná síť školních a školských poradenských pracovišť.“
(Knotová, 2014, s. 17)

Ve strategii 2030+ se můžeme dočíst, že je důležité posílit kariérové poradenství, spolupráci se zaměstnavateli, resorty dalšími partnery.

Součástí Rámcově vzdělávacích programů bude systematická práce na kariérovém rozvoji každého žáka a posilování jeho profesní identity a vazby s oborem vzdělávání. Cílem je omezení předčasného ukončování studia a střídání oborů. Pozornost se zaměří nejen na roli kariérového poradenství ve školách, ale i na rozvoj dovedností

pedagogů podporovat žáky v dokončení studia a v rámci jejich přechodu na trh práce. (Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, MŠMT ČR, 2021)

1.3 Školská poradenská zařízení

Dle rejstříku škol (Rejstřík škol, 2021) existuje v České republice celkem 151 Školských poradenských zařízení.

Paragraf 116 školského zákona (zákon č. 561/224 Sb.) definuje činnost školských poradenských zařízení jako: „informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost. Poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči. Poradenská zařízení spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány péče o mládež a rodinu, poskytovateli zdravotních služeb, popřípadě s dalšími orgány a institucemi.“ (Zákon 561/224 Sb, §116)

Do školských poradenských pracovišť spadají:

- Pedagogicko-psychologické poradny (PPP).
- Speciálně pedagogická centra (SPC).

Pedagogicko-psychologické poradny

„Pedagogicko-psychologická poradna poskytuje poradenské služby žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů v osobnostním a sociálním vývoji, jejich zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům vzdělávající tyto žáky, poskytuje poradenské služby zaměřené na vyjasňování osobních perspektiv žáků.“ (Kariérové poradenství v České republice, zpráva o stavu v roce 2010, s. 11)

Speciálně pedagogická centra

Speciálně pedagogická centra poskytují především poradenské služby klientům (dětem, žákům a studentům), jejichž speciální vzdělávací potřeby jsou důsledkem mentálního, tělesného, zrakového či sluchového postižení nebo vznikají na základě narušené komunikační schopnosti, kombinovaných postižení a poruch autistického

spektra. (Školská poradenská zařízení, Národní pedagogický institut České republiky, 2017)

Knotová (2014, s. 41) popisuje tým, který je „složen ze speciálního pedagoga, psychologa a sociálního pracovníka. Tým bývá doplněn o další odborníky či externí spolupracovníky podle druhu a stupně zdravotního postižení klientů, jedná se zejména o logopeda, terapeuta, rehabilitačního pracovníka, případně o etopeda. Externím spolupracovníkem bývá pediatr, psychiatr, neurolog, popřípadě další specialisté.“

1.4. Školní poradenské pracoviště

„Ve školách jsou zřizována již nyní školní poradenská pracoviště, která slouží poskytování poradenských a konzultačních služeb pro žáky, jejich zákonné zástupce a pedagogy. Pracoviště jsou zřizována tak, aby umožňovala důvěrnost jednání a aby byla zaručena ochrana osobních dat klientů.“ (Školní poradenské pracoviště, Národní pedagogický institut České republiky, 2012)

Za poskytování poradenských služeb je zodpovědný ředitel školy nebo ředitelem pověřený pracovník. Služby jsou nabízené bezplatně a jejich zaměření je na primární prevence sociálně patologických jevů a prevenci školní neúspěšnosti, informační a poradenskou podporu jak při volbě vzdělávací dráhy, tak volbě profesního uplatnění, při integraci a inkluzi, péči o nadané a dlouhodobě neprospívající, ale mimo jiné též na metodickou činnost směřovanou k pedagogům školy. (Knotová, 2014, s. 24)

Pracovníci školního poradenského pracoviště

Služby školního poradenského pracoviště zabezpečují:

- školní psycholog nebo školní speciální pedagog,
- výchovný poradce (kariérový poradce),
- školní metodik prevence,
- asistent speciálního pedagoga. (Školní poradenská pracoviště, Národní pedagogický institut České republiky, 2012)

Výchovný poradce

V dnešní době výchovné poradenství zastávají výchovní poradci přímo ve školách. Mezi činnosti výchovného poradce patří: „*kariérové poradenství žákům s výukovými obtížemi, poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, poradenství zákonným zástupcům těchto žáků, poradenství žákům z jiných kultur a z cizojazyčného prostředí. Metodické a informační činnosti, které obnášejí zprostředkování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy, předávání veškerých důležitých informací týkající se nových metodických postupů, pedagogické diagnostiky a intervence. Do této oblasti spadá také veškerá evidence práce se žáky a shromažďování odborných zpráv z vyšetření žáků a další související dokumentace.*“ (Čáp, 2009, s.28)

Pozice výchovného poradce je zřizována na všech základních a středních školách, kde ji vykonávají zkušení a kvalifikovaní pedagogové. Jejich hlavními úkoly jsou podpora žáků a rodičů při výukových a výchovných problémech, podpora pomoc při volbě povolání či dalšího vzdělání.

Výchovný poradce se ve vztahu k volbě povolání věnuje přípravě žáků na další studia nebo na povolání žáků. Poskytuje informace o jednotlivých typech škol, požadavcích a předpokladech přijetí. Provádí administrativní činnost, která zahrnuje sběr přihlášek ke studiu, organizuje exkurze, odborné přednášky a besedy či individuální konzultace pro žáky a jejich rodiče. (Kariérové poradenství v České republice, zpráva o stavu v roce 2010, s. 16)

Knotová (2014, s. 30) popisuje výchovného poradce jako: „*tradičního poskytovatele poradenských služeb v základních i středních školách. Výchovný poradce je v současné škole stále především učitel. Aby mohl být nositelem změn a mohl obhajovat nejrůznější systémové změny, jež efektivní řešení problémů vyžaduje, musí to být učitel, který má respekt jak u kolegů, tak u žáků a rodičovské veřejnosti.*“

Odbor informatiky a statistiky MŠMT 2021 uvádí ročenku 2019/2020, která se zabývala pedagogickými pracovníky vykonávající specializované, metodické nebo metodologické činnosti. Dle ní máme v České republice celkem 5202 výchovných poradců a z toho 4574 žen.

1.5 Kariérové poradenství jako součást obsahu vzdělávání

„Rámcové vzdělávací programy neboli RVP tvoří obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělání v předškolním, základním, základním uměleckém, jazykovém a středním vzdělání.“ (Rámcové vzdělávací programy, Národní pedagogický institut České republiky, 2015)

Na portálu Národního pedagogického institutu České republiky se uvádí, že rámcové vzdělávací programy stanoví zejména:

- Konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů.
- Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví.

Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání

Rámcové vzdělávací programy byly do vzdělávání v České republice zavedeny zákonem č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Rámcové vzdělávací programy tvoří obecně závazný rámec pro tvorbu vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělávání. (Rámcové vzdělávací programy, Národní ústav pro vzdělávání, 2015)

„Rámcově vzdělávací programy středního odborného vzdělávání k 1. září 2020 roztríděné podle kategorií soustavy oborů vzdělání:

- *obory J,*
- *obory E,*
- *obory H,*
- *obory LO a M,*
- *konzervatoře,*
- *nástavbové studium.“ (Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání (RVP SOV), 2020)*

Průřezová témata

V Rámcovém vzdělávacím programu pro střední odborné školy se témata spojené s kariérovým poradenstvím vyskytují především v oblasti průřezového tématu člověk a svět práce.

Témata spojené s oblastí svět práce ve středním odborném vzdělávání se začleňují do předmětu ekonomie nebo podobného zaměření v rámci konkrétní školy. Jedná se o témata: hlavní oblasti světa práce, trh práce, soustava školního vzdělávání, informační základna, písemná a verbální sebe prezentace, zákoník práce, soukromé podnikání, zaměstnanost. (Jak efektivně zavést kariérové poradenství do škol, 2019 s. 24)

Toto průřezové téma zařazujeme ve větší míře do výuky těchto vyučovacích předmětů: ekonomiky, občanské nauky, informační a komunikační technologie, cizích jazyků. Požadované efektivity dosáhneme za podmínky, že tematické okruhy budou začleněny do více předmětů a trénink jednotlivých dovedností bude realizován přirozeným způsobem v rámci běžné výuky. (Szebestová, Bezchlebová, 2012, s. 30)

Průřezová témata se aplikují v jednotlivých vyučovacích předmětech, např. psaní životopisů (průřezové téma člověk a svět práce) se mohou žáci učit v předmětu český jazyk. Také se průřezová témata mohou aplikovat pomocí různých nadpředmětových aktivit jako jsou různé besedy, exkurze. Dále se může z jednotlivých částí průřezových témat vytvářet samostatné vyučovací předměty nebo učební moduly. Průřezová témata se mohou aplikovat i ve skrytém kurikulu, např. pomocí vhodného edukačního klimatu. (Szebestová, Bezchlebová, 2012, s. 4)

Člověk a svět práce

„Zařazení průřezového tématu člověk a svět práce do školních vzdělávacích programů se uskutečňuje tak, že jednotlivé obsahové celky jsou začleňovány do odpovídajících vyučovacích předmětů – odborných i všeobecně vzdělávacích – vymezených vzdělávacím programem. Vzdělávací oblast člověk a svět práce připravuje žáky na další vzdělávání a vstup do profesních vztahů.“ (Hlad'o, 2012, s. 66)

„Průřezové téma člověk a svět práce má značný společenský význam, hraje velkou úlohu při celkovém rozvoji osobnosti žáků. Proto prochází napříč vyučovacím

procesem a zasahuje kurikulum jako celek. Má výrazný formativní charakter, neboť má pozitivně působit na postoje a hodnotové orientace mladých lidí. Posláním tohoto průřezového tématu je vybavit žáky takovými znalostmi a kompetencemi, které jim pomohou využít jejich osobní a odborné předpoklady tak, aby se úspěšně uplatnili na trhu práce, přizpůsobili se jeho změnám a dokázali samostatně budovat vlastní profesní kariéru.“ (Szebestová, Bezchlebová, 2012, s. 55)

Hlavní cíle tématu člověk a svět práce dle Rámcového vzdělávacího programu:

- vést žáky k tomu, aby si uvědomili zodpovědnost za vlastní život, význam vzdělání a celoživotního učení pro život, aby byli motivováni k aktivnímu pracovnímu životu a k úspěšné kariéře,
- zorientovat žáky ve světě práce jako celku i v hospodářské struktuře regionu, naučit je hodnotit jednotlivé faktory charakterizující obsah práce a srovnávat tyto faktory se svými předpoklady, seznámit je s alternativami profesního uplatnění po absolvování studovaného oboru vzdělání,
- naučit žáky vyhledávat a posuzovat informace o profesních příležitostech, orientovat se v nich a vytvářet si o nich základní představu,
- naučit žáky vyhledávat a posuzovat informace o vzdělávací nabídce, orientovat se v ní a posuzovat ji z hlediska svých předpokladů a profesních cílů,
- naučit žáky písemně i verbálně se prezentovat při jednání s potenciálními zaměstnavateli, formulovat svá očekávání a své priority,
- vysvětlit žákům základní aspekty pracovního poměru, práv a povinností zaměstnanců a zaměstnavatelů i základní aspekty soukromého podnikání, naučit je pracovat s příslušnými právními předpisy,
- zorientovat žáky ve službách zaměstnanosti, přivést je k účelnému využívání jejich informačního zázemí. (RVP pro informační technologie, 2007, s. 60)

Informační a komunikační technologie

Toto průřezové téma souvisí s nynější moderní dobou, kdy je velice potřebné umět zacházet s elektronikou jako jsou počítače, telefony, tablety a s tím spojené internetové vyhledávání, práce s Microsoft Office atd. Také v kariérovém poradenství jsou tyto informační a komunikační technologie důležité. Ať se jedná o vyhledávání

dalšího studia či zaměstnání, tak například v nynější pandemické situaci je velice důležité umět komunikovat skrze různé online platformy jako například Skype, Microsoft Teams, E-mail atd.

Průřezové téma informační a komunikační technologie (dále ICT) svým obsahem vychází ze vzdělávací oblasti zařazené do Rámcového vzdělávacího programu a umožňuje rozvíjení klíčových kompetencí, zejména kompetence využívat prostředky ICT a pracovat s informacemi a kompetence k učení. V dnešní době je používání informačních a komunikačních technologií nezbytností. Informační gramotnost se tak stává stejně důležitou jako čtení, psaní a počítání. Absolventi středních odborných škol by měli být připraveni pro práci s prostředky informačních a komunikačních technologií nejen pro své budoucí pracovní uplatnění, ale také ve svém soukromém životě. ICT gramotnost je soubor kompetencí, které jedinec potřebuje, aby byl schopen se rozhodnout jak, kdy a proč použít dostupné ICT a poté je účelně použít při řešení různých situací při učení i v životě v měnícím se světě. Cílem vzdělávání v ICT není jen seznámení žáků s technikou a konkrétními postupy, ale také vytvoření pozitivního a tvořivého přístupu k ICT obecně. (Szebestová, Bezchlebová, 2012, s. 54)

2. Metody a formy kariérového vzdělávání a poradenství

2.1 Formy kariérového poradenství

„Kariérové poradenství může mít formu individuální i skupinové činnosti zaměřené na volbu vzdělávací a profesní dráhy, na volbu prvního zaměstnání, na změnu zaměstnání, na další vzdělávání, na návrat do pracovního procesu, případně i na změnu původní kvalifikace a původního povolání.“ (Kariérové poradenství, MŠMT ČR, 2013)

Jak již bylo zmíněné, kariérové poradenství může mít formu skupinovou a individuální, ale může mít také formu hromadnou či kurzy kariéry. Tyto formy lze dělit podle toho, jak probíhá setkávání s klientem (osobě, telefonicky, on-line).

Individuální forma

Jedná se o poradenskou činnost, při které poradce pracuje s konkrétním účastníkem poradenské činnosti. Individuální forma je založena na vztahu klienta a poradce, a tudíž je klientovi věnovaná veškerá potřebná pozornost. Klient je více zapojován a je na něj kladen větší důraz při aktivitách. Do činností individuálního poradenství patří: osobní (individuální) rozhovor, individuální pokusy, dobrozdání atd.

Skupinová forma

V tomto případě je to činnost, při které poradce pracuje se skupinami osob vybraných podle určitých kritérií. Jde o vztahy v malé skupině, které zvyšují motivaci lidí. Účastníci ve skupinovém poradenství mohou mezi sebou pozorovat a učit se nové formy jednání.

Hromadná forma

Orientované na větší skupiny. Mohou to být různé přednášky, exkurze, kurzy.

On-line

Online metoda může být realizováno synchronně, například jako videohovor pomocí různých platforem a aplikací (Skype, Zoom, Microsoft Teams), nebo ve formě chatu. Mezi asynchronní formy patří například komunikace přes email.

2.2 Metody kariérového poradenství

Ve slovníku cizích slov (Slovník cizích slov, ABZ.cz, 2021) se uvádí, že metoda je „způsob, většinou plánovitý a systematický, jak dosáhnout nějakého teoretického či praktického cíle.“

Mužík (2011, s. 28) ve své knize charakterizuje metodu jako: „*prostředek stimulace učení, který vede k výukovému cíli a činí proces učení kvalitním a efektivním.*“

Průcha, Walterová, Mareš (2013, s. 53) v Pedagogickém slovníku zmiňuje metody jako jeden z předmětů teorie vyučování. Dalšími pak je obsah, cíle a organizační formy.

Některé metody kariérového poradenství vycházejí z běžných metod vyučování jako například: přednáška nebo rozhovor, situační metody, ale je řada dalších metod kariérového poradenství, které jsou pro tuto oblast klíčové.

Poradenský rozhovor

V poradenském rozhovoru poradce pomáhá klientovi ujasnit si své hodnoty, priority, zkušenosti, motivaci atd. (Košťálová, Cudlínová, 2015, s. 10)

Fáze poradenského rozhovoru:

- 1. fáze průzkum – situace klienta, kde se klient nachází, co již zkusil, přání a představy klienta,
- 2. fáze pojmenování cílů – kde chce klient být – zkoumání možných cílů, volba a vybrání cíle,
- 3. fáze plánování akce – jak si tam klient dostane (postupné kroky),
- 4. fáze uzavření rozhovoru – zhodnocení, užitečnosti rozhovoru pro klienta, rozloučení. (Šupa, Kremláčková, 2012, s. 2)

Metoda koučování

Koučování je vztah mezi koučem a koučovaným, který je založený na vzájemné důvěře, otevřenosti a upřímnosti. Jedná se o specifickou a popřípadě dlouhodobou péči o člověka a o jeho úspěšnost a růst v osobním či profesním životě. (Suchý a Náhlovský 2007, s.15)

Model DOTS

V modelu DOTS každé písmeno představuje jeden ze čtyř klíčových aspektů, které společně vedou ke zaměstnanosti, včetně učení rozhodnutí, povědomí o příležitostech, přechodového učení a sebeuvědomění. Tento model je užitečný jak pro někoho, kdo se připravuje na přechod od učení do zaměstnání tak i pro někoho, kdo se připravuje na další přechody (důchod). (Career Development Association of New Zealand, 2019)

- Decision Learning – rozhodování.
- Opportunity Awareness – znalost příležitostí.
- Transition Learning – přijímání změn.
- Self Awareness – sebeuvědomění. (Career Development Association of New Zealand, 2019)

Kariérová diagnostika

V diagnostice se může využít několik diagnostických nástrojů jako jsou: dotazníky, rozhovor, sociometrické šetření, projektivní techniky.

S problematikou Kariérového poradenství se nejčastěji setkávají žáci 2. stupně základní školy a na konci střední školy. V těchto případech je možné zahájit spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou, spolupráci s informačními a poradenskými středisky při Úřadu práce. Mezi základní diagnostické nástroje kariérového poradenství patří rozhovor, pozorování, dotazníkové metody (Test profesních zájmů B-I-T II). (Mertin, Krejčová, 2016, s.186 a 188)

Rozvoj dovedností pro řízení vlastní kariéry

Modul „Rozvoj dovedností řízení vlastní kariérové dráhy“ byl vytvořen s cílem nabídnout podporu kariérovým poradcům v jejich snaze pomáhat klientům s rozvojem a zlepšováním dovedností pro řízení vlastní kariérové dráhy. Modul přibližuje nové trendy, přístupy, metody a cvičení používané v kariérovém poradenství. (Rozvoj dovedností řízení vlastní kariérové dráhy, 2015, s. 4)

Soft-skills

Soft skills neboli „měkké dovednosti“ jsou důležité v každé komunikační situaci a profesi, ve které jsme ve styku s ostatními lidmi. (Reimon, 2010, s. 10) Jedná se o dovednosti jako například: samostatnost, empatie, motivace, osobní příklad atd.

2.3 Charakteristika žáků střední školy a kariérový vývoj

Žáci středních škol bývají ve věku od 15 do 19 let věku. Mohou být i starší, pokud měli dříve odklad nástupu do školy či nějaké ročníky opakovali. V tomto věku se žáci vyskytují v období adolescence.

Termín adolescence je odvozen z latinského slovesa *adolescere*, který znamená dorůstat, dospívat, mohutnět. Adolescence je většinou datována od 15 do 20, někdy až do 22 let. Počátek je spojován s plnou reprodukční zralostí, v jejím průběhu se obvykle ukončuje tělesný růst. Pro ukončení adolescence biologická kritéria již takovou váhu nemají – důležitější jsou kritéria psychologická (dosažení osobní autonomie, sociologická (role dospělého) a pedagogická (ukončení vzdělávání a získání profesní kvalifikace). (Macek, 2003, s. 9)

Macek adolescenci dělí do tří fází:

- časná adolescence,
- střední adolescence,
- pozdní adolescence.

Období adolescence považuje Erikson za klíčové období pro rozvoj identity. Jedinec si vytváří vlastní žebříček hodnot, který bývá obvykle v hlavních bodech ovlivněn kulturou a sociálním prostředím. Difuze identity hrozí zejména v nadměrné identifikaci se skupinou. Mysl je ve stavu psychosociálního moratoria. V tomto stadiu je častý ideologický pohled na společnost. (Blatný, 2016, s. 27)

Blatný (2016, s. 34) ve své knize zmiňuje přehled vývojových úkolů v různých obdobích člověka (volně podle Havighurst, 1972):

- dosáhnout nových a zralejších vztahů s vrstevníky obou pohlaví,
- dosáhnout mužské nebo ženské sociální role,
- akceptovat svou tělesnou konstituci,
- dosáhnout emoční nezávislosti od rodičů a jiných dospělých,
- připravit se na rodinný a manželský život,

- připravit se na ekonomickou nezávislost (včetně výběru a přípravy na povolání),
- osvojit si určité hodnoty a etický systém, které ovlivňují chování, vývoj ideologie,
- naučit se společensky zodpovědnému chování.

Jak již bylo zmíněno, obvykle se žáci od věku 15–19 let vyskytují v období adolescence. Toto období má spousty definic. Všechny tyto definice souvisí s pojmy jako je: s dospíváním, tělesným růstem, reprodukční zralostí, sociální role atd. Mimo jiné se u žáků v období adolescence mění i názory, sociální vztahy, chování, zájmy atd.

Hlad'o (2012, s. 43) ve své knize poukazuje na fakt, že adolescence je typická svou proměnlivostí, variabilitou a procesualností, a tudíž bývá označována obdobím multiprocesů. Největší změny v tomto období jsou vidět v oblasti somatické. Další změny jsou následovány ve sféře psychosociální. U adolescentů se hodně mění názory, chování i jednání. Mění hodnoty, postoje a své zájmy, motivace i sociální vztahy. Je značné, že celá jejich osobnost prochází změnou.

Žáci v období adolescence a s nástupem na střední školu prochází kariérovým vývojem. Středoškolské vzdělávání je přípravou na budoucí práci, a právě v adolescenci se u většiny začíná projevovat vlastní kariéerní vývoj. Tento kariéerní vývoj je součástí vývoje osobnosti a pokud nastanou potíže, může to později souviset s osobnostními a vzdělávacími problémy. Také problémy s plněním životních vývojových úloh v této důležité etapě kariéerního vývoje v adolescenci, mohou být příčinou mnoha problémů v následujících letech jako například nespokojenost s výběrem školy či povolání. (Vendel, 2008, s. 18)

Bělohlávek (1994, s. 59) ve své knize zařazuje výběr povolání někde mezi čtrnáctý a devatenáctý rok života.

Na úrovni základní školy, i na středoškolské, je pro většinu žáků pojem „kariérové poradenství“ něco velmi vzdáleného. Není to služba, která by je příliš zajímala, a mohou ji mít spojenou s určitou životní volbou. (Pýchová, 2020, s. 84)

Praktická část

3. Cíle průzkumu a výzkumné otázky

Cílem průzkumu bylo zjistit, jaký je současný stav kariérového poradenství na vybrané střední odborné škole, zda je kariérové poradenství na škole poskytováno, popřípadě jakým způsobem či formami. Současně bylo zjišťováno povědomí žáků školy o kariérovém poradenství.

- 1) Co si žáci představují pod slovem kariérové poradenství?
- 2) Jaké mají žáci zkušenosti s kariérovým poradenstvím?
- 3) Jaké aktivity škola nabízí v rámci kariérového poradenství?
- 4) Jak si žáci představují svou budoucí profesní dráhu?
- 5) Jak žáci hodnotí přínos vzdělávání na dané škole a kariérové poradenství pro jejich budoucí profesní dráhu?

4. Charakteristika sledované školy

Vyšší odborná škola a Střední odborná škola v Březnici své první krůčky zahájila již v roce 1896, kdy se uskutečnil hospodářský kurz pro rolníky z Březnicka. V roce 2000 od 1.9. nese škola název Vyšší odborná škola a Střední odborná škola Březnice a škola aktuálně nabízí výuku nových oborů (výpočetní technika, sociální péče). Nyní jsou na střední škole obory 3 a 132 žáků. (Historie školy, 2021)

Jednotlivé obory školy

Informační technologie (18-20-M/01)

Tento obor reaguje na zvýšenou poptávku po odbornících s hlubšími znalostmi v oblasti informačních technologií. Žáci proniknou hluboko do problematiky výpočetní techniky, zvládají opravy a sestavování optimálních počítačových kompletů podle potřeb zákazníků. Žáci si také osvojují práci v počítačových sítích, jejich správu, samozřejmě je každodenní práce s internetem. Ve výuce je velká pozornost věnována samostatné práci studentů (programování, grafické systémy).

Dále je kladen důraz na všeobecné vzdělávání včetně ekonomiky.

Sociální činnost (75-41-M/01)

V tomto oboru je výrazně posílena výuka psychologie a speciální pedagogiky, zaměřuje se zejména na práci s dětmi, komunitní a multikulturní výchovu, sociální a humanitární práci, pomoc migrantům, příslušníkům národnostních menšin a lidem v náročných životních situacích. Výuka také zahrnuje rozsáhlou praxi v různých institucích a úřadech zabývajících se sociální péčí, kurzy a přednášky pořádané ve spolupráci s vězeňskou službou, cizineckou policií, členy dobrovolnických a humanitárních organizací atd.

Absolventi se uplatní zejména jako pracovníci sociálních služeb při poskytování sociální pomoci dětem i dospělým, provádění krizové intervence, sociálního poradenství a sociální prevence. Mají vědomosti a dovednosti potřebné pro zajišťování přímé péče a osobní asistence klientům, pro podporu jejich soběstačnosti a sociální aktivizaci. Mají také vědomosti a dovednosti uplatnitelné v managementu

sociálních služeb, univerzálnost přípravy je předurčuje i k práci na jakémkoli úseku státní správy a samosprávy.

Agropodnikání (41-41-M/01)

Žáci tohoto oboru si osvojují znalosti, dovednosti a praktičnost k budoucímu uplatnění v těchto profesích:

- pracovníci ekonomických úseků a provozní technici zemědělských, zpracovatelských a obchodních firem (mlékárny, pekárny, masokombináty, pivovary, supermarkety atd.), obchodníci se zemědělskými komoditami, technikou a potřebami pro zemědělce, podnikatelé v nejrůznějších oborech,
- samostatní referenti a administrativní pracovníci referátů různých institucí (finanční úřady, odbory životního prostředí, banky, pojišťovny), pracovníci inspekce kvality potravin a zemědělských výrobků, pracovníci výzkumných ústavů, pokusnických stanic a laboratoří,
- poradci a pracovníci služeb pro podniky.

Součástí výuky tohoto oboru je získání řidičského oprávnění na traktor a osobní automobil.

Absolventi školy

Většina absolventů této školy nastupuje rovnou do zaměstnání v oboru jejich studia, jiní pokračují ve studiu na stejné škole, respektive pokračují v oborech Vyšší odborné školy v Březnici (dále jen VOŠ Březnice), které navazují na maturitní obory a někteří pokračují ve studiu na vysokých školách ve stejném či podobném oboru. Škola má i několik absolventů, kterým se podařilo dostat na významné pozice jako například bývalý starosta města Příbram a politik pan MVDr. Josef Řihák. Fotografie těchto absolventů visí na nástěnce na školní chodbě. Také se najdou studenti, kteří jsou po studiu delší dobu nezaměstnaní. Podle výroční zprávy ze školního roku 2017/2018 byl k datu 30.4. 2019 nezaměstnaný pouze 1 absolvent a ve školním roce 2019/2020 k datu 30.4. 2020 pouze absolventi 2.

Praktická výuka

Praktická výuka probíhá v zařízeních, se kterými má škola smlouvu nebo které si studenti seženou sami a škola jim je schválí. Například nasmlouvané nebo předem

dohodnuté pracoviště pro obor sociální činnost jsou: ALKA o.p.s. Příbram, Farní charita Příbram a Nový Knín atd. Praktická výuka probíhá i v samotné škole, kde studenti procvičují a trénují na svou budoucí profesy. Obor sociální činnost má zřízenou učebnu, ve které se nachází polohovací postel s peřinami, lehátko, umělí kojenci, zdravotní potřeby atd. Žáci si na těchto pomůckách procvičují práci s klienty. Pro obor informační technologie má škola několik vybavených učeben s počítači a IT technikou. Pro obor agropodnikání má škola zřízené dílny a stodoly se zemědělskými stroji a také chlívy pro hospodářská zvířata. Studenti oboru agropodnikání se každý rok zúčastňují sběru brambor, které se jim také započítává do praktické výuky.

Partneři školy

Vyšší odborná škola a Střední odborná škola Březnice je cvičnou školou pro pedagogickou praxi Institutu vzdělávání a poradenství na České zemědělské univerzitě v Praze. Také škola spolupracuje s několika partnery. Tyto partneři jsou rozděleni podle oborů vyšší odborné školy a střední odborné školy. Tito partneři sídlí v několika blízkých městech školy jako například: Příbram, Rožmitál pod Třemšínem, Blatná atd.

Počty žáků jednotlivých oborů v posledních letech

V posledních letech má SOŠ Březnice žáků výrazněji méně, než tomu bylo v dřívějších časech. Dříve tato škola nabízela především zemědělské obory vzdělání a zájem o to studovat na této škole byl veliký. Od doby, kdy se začalo vyskytovat spousta dalších a nových středních škol soukromého i státního rázu s různými zaměřeními, březnická škola se také začala přizpůsobovat a otevřela další nové obory. Od této doby zájem o tuto školu, a především o zemědělské obory klesl.

Nyní ve školním roce 2020/2021 je na střední škole dohromady 132 žáků. V jednotlivých oborech je počet žáků:

- sociální činnost – 58 žáků,
- agropodnikání – 26 žáků,
- informační technologie – 48 žáků.

Ve školním roce 2019/2020 byl počet žáků na střední škole 136 k datu 30.9. 2019. V jednotlivých oborech byl počet žáků:

- sociální činnost – 65 žáků,

- agropodnikání – 23 žáků,
- informační technologie – 48 žáků.

Ve školním roce 2018/2019 byl počet žáků na střední škole 138 k datu 30.9. 2018.

V jednotlivých oborech byl počet žáků:

- sociální činnost – 63 žáků,
- agropodnikání – 25 žáků,
- informační technologie – 47 žáků.

5. Metodika

Praktická část je rozdělena na průzkum kvantitativní a kvalitativní. Pro část kvantitativní byl vytvořen návrh dotazníku pro žáky SOŠ Březnice. Toto šetření bylo následně provedeno mezi žáky třetích a čtvrtých ročníků oborů Sociální činnost (75-41-M/01), Agropodnikádní (41-41-M/01) a Informační technologie (18-20-M/01). Dotazníky byly žákům podané v lednu 2021 a jelikož omezení vzniklá v důsledku pandemie Covid19 nedovolila osobní kontakt se žáky, byly dotazníky třetím a čtvrtým ročníkům všech oborů SOŠ Březnice rozeslány online. Paní zástupkyně předala dotazníky vyučujícím občanské nauky, aby je zařadili do výuky. Výuku občanské nauky mají jak třetí, tak čtvrté ročníky. Dle učebního plánu školy mají žáci třetích ročníků občanskou nauku 1,5 vyučovací hodinu týdně a žáci ročníku čtvrtého 1 vyučovací hodinu týdně.

Rozhovor s výchovnou poradkyní byl taktéž proveden na SOŠ Březnice. Toto šetření proběhlo v přímém kontaktu na střední škole. Setkání bylo možné, protože proběhlo ještě před vznikem pandemie Covid19. Při tomto rozhovoru byly výchovné poradkyni kladené předem připravené otevřené otázky a odpovědi na ně byly následně přepisovány do notebooku.

Pro část kvantitativní byl vytvořen návrh dotazníku pro žáky SOŠ Březnice. Aby bylo možné získané údaje lépe interpretovat a situaci na škole srovnat s jinými institucemi, byla část dotazníku převzata z výzkumného nástroje, který byl použitý v rámci výzkumu kariérového poradenství v projektu Návrh a implementace konceptu a metody “career learning“ v odborném vzdělávání. Z celkového počtu 17 otázek 8 pocházelo z původního výzkumu (konkrétně se jednalo o tyto položky: Setkali jste se ve svém životě s pojmem kariérové poradenství? Se kterými tématy jste se ve Vaší škole ve vyučování už setkali? Se kterými aktivitami jste se ve Vaší škole v rámci kariérového poradenství setkali? S kým se nejčastěji radíte o výběru Vašeho budoucího povolání? Co máte v plánu po dokončení této školy v rámci své profesní dráhy? Jak se cítíte být informování o možnostech dalšího vzdělávání? Jak se cítíte být informování o dalších možnostech trhu práce? Jak hodnotíte svou připravenost na budoucí práci v následujících oblastech?). Autorka sama doplnila 9 otázek a to: Jsem?, Kolik je Vám let?, Ve kterém jste ročníku?, Který obor studujete? Využil/a jste někdy

kariérového poradenství na Vaší škole?, Pokud budete po dokončení této školy dále studovat, jakou školu si vyberete?, Kterou formu studia byste preferovali?, Co bude Vaší prioritou při výběru Vašeho zaměstnání?, Co si myslíte, že by škola mohla ještě dělat pro zlepšení přípravy pro Vaši budoucí profesní dráhu? (např: více exkurzí, více praxe, přednášky, besedy, veletrhy pracovních příležitostí/vysokých škol, brožury atd.).

Sledované ročníky, počet žáků dle ročníku, kolik žáků dle oboru odpovědělo a podíl z odpovědí.

Tabulka č. 1 Počet žáků a vyplnění

Ročník	Počet žáků	Počet responzí	Podíl
3.	39	37	94,9 %
4.	30	29	96,7 %
Celkem	69	66	95,7 %

Zdroj: vlastní zpracování

Na dotazník, který byl určen pro 3. a 4. ročníky oborů agropodnikání, sociální činnost a informační technologie, odpovědělo celkem 66 respondentů. Celkově žáků těchto ročníků je 69, návratnost tedy činila 95,7 %. Tento dotazník byl distribuován online v portálu Survio a byl zcela anonymní. Otázky měly podobu otevřených, uzavřených, hodnotících, seřadovacích a volných odpovědí. Otázky hodnotícího typu měly podobu hvězd:

1 hvězda znamenala nejmenší informovanost a 6 hvězd znamenalo největší informovanost. Odpovědi autorka zpracovala dle možnosti tabulkového a grafového zobrazení, které nabízel portál Survio.

6. Výsledky a diskuze

6.1 Rozhovor s výchovnou poradkyní

Z rozhovoru s paní zástupkyní vyplývá, že na dané škole mají výchovné poradce dva. Jednoho pro SOŠ Březnice a jednoho pro VOŠ Březnice. Kariérové poradenství je na škole řešeno formou skupinovou i individuální, dle potřeb žáka/žáků. To je poskytováno žákům a může být i rodičům. Na SOŠ Březnice je kariérovým/výchovným poradcem paní zástupkyně školy Mgr. Jitka Čechurová. Kariérový poradce na SOŠ Březnice působí jako podpora žáků, řeší žáky se specifickými vzdělávacími potřebami, vyhledává a pracuje s žáky ohroženými předčasným odchodem ze vzdělávání na škole, pomáhá žákům orientovat se v nabídce vysokých a vyšších odborných škol, doporučuje informační zdroje, domlouvá různé schůzky se zástupci vysokých škol, Úřadů práce atd. Zvláštní propagaci služeb škola nevede, protože žáci jsou s nimi seznámeni hned v 1. ročníku na adaptačním kurzu. Metodik primární prevence, který s výchovným/kariérovým poradcem spolupracuje, a i samotný výchovný/kariérový poradce jsou ve škole denně, žáky učí a jsou s nimi v každodenním kontaktu. Díky tomu žáci vědí, na koho se v daný problém obrátit. Dále paní zástupkyně uvedla, že využívání služeb bývá v průběhu celého dne. Nejčastější dotazy bývají na podzim na průběh maturitních zkoušek a možnostech opravných termínů. V lednu, únoru, květnu a srpnu řeší přijímání na vysoké a vyšší školy. V září a v říjnu přijímání na vysoké školy a vyšší odborné školy po podzimním termínu maturitních zkoušek. Kariérový poradce zajišťuje termíny besed s vysokými školami, které osobně informují žáky o nabídce možností studia na jejich škole a dále zajišťuje „burzy škol“, které pořádají Úřady práce. Paní zástupkyně uvedla, že získává novinky v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na Aktivitu výchovných poradců. V rámci projektu „šablony“ se účastní některých akcí z nabízených seminářů Vzdělávacího institutu Středočeského kraje (VISK) a také účastí z nabízených seminářů přímo Středočeského kraje (z projektu IROP) a Hospodářské komory Příbram.“

6.2 Dotazníkového šetření žáků

Charakteristika respondentů

Úvodní otázky v dotazníku zjišťovaly základní charakteristiky respondentů. Z výsledků je patrné, že rozložení osob podle pohlaví je téměř vyrovnané, což může odpovídat oborům, které škola nabízí. Více chlapců navštěvuje obor informační technologie či agropodnikání, zatímco dívky častěji preferují sociální činnost. Stejně tak i rozložení věku odpovídá zaměření průzkumu na třetí a čtvrtý ročník.

1. Pohlaví

Tabulka č. 2 Pohlaví respondentů

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
muž	36	54,5 %
žena	30	45,5 %

Zdroj: vlastní zpracování

2. Věk

Tabulka č. 3 Věk respondentů

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
18 let	32	48,5 %
19 let	18	27,3 %
17 let	10	15,2 %
20 let	3	4,5 %
21 let	2	3,0 %
16 let	1	1,5 %

Zdroj: vlastní zpracování

3. Ve kterém jste ročníku?

Tabulka č. 4 Ročník studia respondentů

Možnosti odpovědi	Responzí	Podíl
ve 3. ročníku	37	56,1 %
ve 4. ročníku	29	43,9 %

Zdroj: vlastní zpracování

4. Který obor studujete?

Tabulka č. 5 Obor studia respondentů

Možnosti odpovědi	Responzí	Podíl
Informační technologie	28	42,4 %
Sociální činnost	25	37,9 %
Agropodnikání	13	19,7 %

Zdroj: vlastní zpracování

Následující otázky v dotazníku se konkrétněji zaměřují na kariérové poradenství u žáků sledované školy a případného srovnání s žáky z výzkumu TAČR.

5. Setkali jste se ve svém životě s pojmem kariérové poradenství?

Tabulka č. 6 Povědomí březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR o kariérovém poradenství

Znění odpovědi	Počet Březnice	V %	TAČR v %
ANO	31	47,0 %	17,5 %
NE	21	31,8 %	43,3 %
NEVÍM	14	21,2 %	39,1 %

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z Tabulky č. 6, přibližně polovina oslovených na sledované škole tvrdí, že se s tímto pojmem již setkala, ale naopak u škol z výzkumu TAČR více jako polovina odpovídala NE nebo NEVÍM. To může souviset s faktem, že aktivity spojované s kariérovým poradenstvím mohou být označovány různě (volba povolání, příprava na povolání), žákům se proto tento pojem běžně nevybaví. Při srovnání údajů získaných ve výzkumu TAČR, kde bylo povědomí žáků velice nízké se ukazuje, že situace na sledované střední škole může být výrazně lepší než na jiných školách. Důvodem může být například větší snaha školy o rozšíření povědomí žáků o kariérovém poradenství v předmětech jako je například občanská nauka, osobnostní výchova či společenská komunikace a etiketa. Roli tam může hrát i velikost školy. Sledovaná škola je menší s menším počtem žáků, a tudíž kariérové poradenství se může snadněji dostat do povědomí žáků.

6. Využil/a jste někdy kariérového poradenství na Vaší škole?

Tabulka č. 7 Využití kariérového poradenství respondenty na škole

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
NE	59	89,4 %
ANO	5	7,6 %
NEVÍM	2	3,0 %

Zdroj: vlastní zpracování

Žáci na otázku, zda někdy využili kariérové poradenství na jejich škole, odpovídali ve velké převaze NE. Je tedy možné, že kariérové poradenství raději využívají mimo školu anebo si žáci nedokážou spojit oblasti kariérového poradenství ve výuce. Například téma o trhu práce v občanské nauce v nich nemusí evokovat, že se jedná o část kariérového poradenství.

7. Se kterými tématy jste se ve Vaší škole ve vyučování už setkali?

Tabulka č. 8 Zkušenost březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR s tématy

Znění odpovědí	Počet Březnice	V %	TAČR v %
Příprava prezentace (např. v PowerPointu)	60	90,9 %	90,9 %
Psaní životopisu	47	71,2 %	73,8 %
Příprava na práci v oboru pomocí praxe	45	68,2 %	-
Vystupování na veřejnosti (např. jak mluvit před ostatními)	41	62,1 %	69,4 %
Poznávání svých silných a slabých stránek	25	37,9 %	37,5 %
Jak se efektivně učit	23	34,8 %	37,7 %
Která jsou má práva a povinnosti jako zaměstnanec	18	27,3 %	40,2 %
Jak zvládat stres	17	25,8 %	18,6 %
Jak najít práci v oboru, který studuji	15	22,7 %	44,2 %
Jaké jsou mé představy o životě	14	21,2 %	18,3 %
Informace o situaci na trhu práce	14	19,7 %	37,5 %
Požadavky zaměstnavatelů v oboru, který studuji	13	19,7 %	34,9 %
Co mohu dělat, když nezvládám výuku	13	19,7 %	25,0 %
Výběr dalšího vzdělávání (kam na školu)	13	19,7 %	32,1 %
Jak začít podnikat	11	16,7 %	35,0 %
Možnosti vzdělávání v zahraničí	10	15,2 %	27,5 %
Příprava na pracovní pohovor	10	15,2 %	34,3 %
Co dělat v případě nezaměstnanosti	10	15,2 %	30,7 %
Jak určit, který obor dalšího vzdělávání by byl pro mě vhodný	8	12,1 %	20,6 %
Hledání pracovních nabídek pomocí internetu	8	12,1 %	23,0 %

Co dělat, když mě nebaví můj současný obor	7	10,6 %	16,3 %
Možnosti práce v zahraničí	3	4,5 %	25,9 %
Volná odpověď	1	1,5 %	-

Zdroj: vlastní zpracování

Některá témata na škole v Březnici nejsou tak obvyklá nebo je možné, že si žáci jen nevzpomněli, ale například příprava na pracovní pohovor, jak začít podnikat, co dělat v situaci nezaměstnanosti, možnosti práce/vzdělávání v zahraničí, hledání pracovních nabídek pomocí internetu se dle výsledků tolik neprobírají. To může být ovlivněno tím, že se škola zaměřuje na témata, která se hodně pojí s přípravou na maturitní zkoušku jako například prezentace, cizí jazyky, psychologická témata (jak zvládat stres, jak se efektivně učit atd) a méně se zabývá tématy související s budoucím zaměstnáním a nástupem do zaměstnání.

A právě mezi nejčastěji zvolená témata, která jsou zřejmě více probíraná a na která se klade důraz, ač díky praxím či zmiňované přípravě na maturitní zkoušku, patří příprava prezentací, příprava na práci pomocí praxe či psaní životopisů. Tato nejčastěji zvolená témata v březnické škole jsou stejně tak i u škol z výzkumu TAČR.

8. Se kterými aktivitami jste se ve Vaší škole v rámci kariérového poradenství setkali?

Tabulka č. 9 Zkušenosti březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR s aktivitami v rámci kariérového poradenství

Znění odpovědí	Počet Březnice	V %	TAČR v %
Odborná praxe na smluvních pracovištích	36	54,5 %	62,9 %
Exkurze do firem	24	36,4 %	49,8 %
Psychologické testy	23	34,8 %	34,40 %
Prezentace firem na škole	20	30,3 %	38,9 %
Přednášky na škole realizované např. úřadem práce, pedagogicko-psychologickou poradnou	18	27,3 %	32,2 %
Individuální rozhovor s výchovnou poradkyní nebo kariérovým poradcem	15	22,7 %	14,6 %
Skupinové aktivity v rámci výuky, zaměřené na výběr povolání	14	21,2 %	24,9 %
Programy organizované mimo školu (na úřadu práce, v poradně či jiných institucích)	10	15,2 %	24,7 %
Individuální rozhovor s výchovným nebo kariérovým poradcem a rodiči	4	6,1 %	5,6 %
Účast na veletrzích pracovních příležitostí a dalšího vzdělávání	3	4,5 %	35,8 %

Zdroj: vlastní zpracování

Oba výzkumy, jak z březnické školy, tak i z výzkumu TAČR se hodně shodují v aktivitách spojené s odbornými praxemi, exkurzemi, přednáškami. Výrazně se ale liší v účasti na veletrzích, protože to je na březnické škole spíše na vlastním rozhodnutí žáků ve svém volném čase, kdežto na jiných školách to může být propojeno s výukou nebo školní exkurzí. Stejně tak je i velký rozdíl v individuálním rozhovoru s výchovným nebo kariérovým poradcem, kde tuto možnost více volila březnická škola. To by mohlo být z důvodu, že je tato škola malá, kde se všichni více znají,

a tudíž mohou tyto služby více využít. V předešlé otázce bylo zmíněno, že se březnická škola zabývá psychologickými tématy. I v této otázce je vidět, že například psychologické testy z odpovědí žáků vyšly na třetí pozici.

9. S kým se nejčastěji radíte o výběru Vašeho budoucího povolání?

Tabulka č. 10 Na koho se březničtí žáci a žáci z výzkumu TAČR obrací s otázkami na budoucí povolání

Znění odpovědí	Počet Březnice	V %	TAČR v %
Rodiče	46	69,7 %	69,2 %
Se sebou samým	34	51,5 %	56,4 %
Kamarádi mimo školu	30	45,5 %	40,0 %
Spolužáci	25	37,9 %	32,7 %
S mým přítelem/přítečkyní	23	34,8 %	-
S někým jiným. S kým?	6	9,1 %	10,1 %
Jiní učitelé ze školy	2	3,0 %	7,2 %
S učitelem z jiné školy	2	3,0 %	-
Třídní učitel	2	3,0 %	7,0 %
Výchovný/kariérový poradce	1	1,5 %	4,0 %
Někdo z místa, kde už nyní pracuji	1	1,5 %	9,30 %

Zdroj: vlastní zpracování

U této otázky, která byla převzata z výzkumu TAČR, byla autorkou přidaná odpověď: S mým přítelem/přítečkyní, protože to je jedna z relevantních možností, s kým se mohou mladí lidé radit a také byla přidána odpověď s Učitelem z jiné školy.

Na vybrané střední škole kolem 23 % žáků má zkušenost s individuálním rozhovorem s výchovnou poradkyní, ale pouze jeden žák využil individuální rozhovor s výchovným poradcem/kariérovým poradcem zaměřeným na volbu povolání.

Možným důvodem může být nedostatek důvěry, kterou dle výsledků více vidí u rodičů, u sám sebe či u kamarádů. Nejvíce zvolené odpovědi na tuto otázku měli již zmínění rodiče, kamarádi mimo školu, se sebou samým, spolužáci či přítel/přítelkyně. Tyto odpovědi mohou být zvolené z důvodu toho, že žáci s těmito osobami tráví nejvíce času ve svém soukromí a jsou to osoby, které z velké části znají nejlépe a mají k nim největší důvěru. 6 žáků s podílem 9,1 % odpovědělo, že se radí s někým jiným: „S nikým, sourozenec a sourozenci, s mým imaginárním kamarádem, s mentorem.“

V porovnání s výzkumem TAČR vyšly odpovědi velice podobně, a i odpověď výchovný/kariérový poradce se procentuálně velice málo odlišuje.

10. Co máte v plánu po dokončení této školy v rámci své profesní dráhy?

Tabulka č. 11 Plány březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR po dokončení této školy

Znění odpovědi	Počet Březnice	V %	TAČR v %
Vstoupit do zaměstnání v oboru, který studuji	17	25,8 %	24,5 %
Vstoupit do zaměstnání v jiném oboru	16	24,2 %	12,8 %
Dále studovat ve stejném nebo podobném oboru	16	24,2 %	18,9 %
Ještě vůbec nevím	12	18,2 %	13,0 %
Dále studovat, ale nevím co	8	12,1 %	12,6 %
Dále studovat v jiném oboru	7	10,6 %	18,2 %
Vlastní odpověď	4	6,1 %	-

Zdroj: vlastní zpracování

U této otázky žáci nejvíce volili odpovědi týkající se vstupu do zaměstnání ve studujícím oboru, v oboru jiném a studování ve stejném či podobném oboru. Vstup do zaměstnání v oboru může vyplývat z faktu, že žáci během studia absolvují i odbornou praxi, při kterých se mohou s některými firmami ztotožnit anebo si pak říct, že do

zaměstnání vstoupí, ale ne ve stejném oboru. Studie v podobném či stejném oboru mohou být častou volbou z důvodu, že na škole jsou i navazující obory na vyšší odborné škole, na které žáci často pokračují. Dále se vyskytovaly odpovědi zaměřené na to, že žáci doposud nevědí, co budou dělat anebo by chtěli dále studovat, ale ještě nevědí co. To může být způsobeno tím, že mezi sledovanými byli i žáci ve třetích ročnících. Tato otázka obsahovala i možnost volné odpovědi, na které žáci odpovídali takto: „Něco dělat, abych měl peníze, ideálně co nejdál od oboru, do kterého jsem se dostal, dále studovat ve stejném oboru, ještě se rozhoduji, zdali vůbec půjdu studovat dál, vstoupit do zaměstnání v oboru, který studuji, ale v zahraničí.“

U výzkumu TAČR je evidentní, že každý žák má úplně jiné představy o tom, co bude po dokončení školy dělat. Nejvíce zvolená odpověď byla také vstup do zaměstnání v oboru. Další nejčastější odpovědi byly studie ve stejném či podobném oboru anebo studovat, ale ještě nevědí co.

V této otázce je zajímavé to, že je hodně žáků, kteří by chtěli vstoupit do zaměstnání ať ve stejném či jiném oboru, i přes to, že tomu moc neodpovídají zkušenosti, které ve škole mají v souvislosti s kariérovým poradenstvím, a to především z otázky č. 7.

11. Pokud budete po dokončení této školy dále studovat, jakou školu si vyberete?

Tabulka č. 12 Výběr dalšího studia

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Vyšší odborná škola	25	43,9 %
Vysoká škola	20	35,1 %
Jiné...	6	10,5 %
Střední škola	2	3,5 %
Učební obor	3	5,3 %
Konzervatoř	1	1,8 %

Zdroj: vlastní zpracování

Účelem této otázky bylo zjistit jaký druh studia by si žáci vybrali, pokud by se rozhodli po skončení této školy dále studovat. Jak už bylo v předešlé otázce zmíněno, často

žáci po skončení střední školy nastupují na školu vyšší odbornou, která navazuje na jejich maturitní obory. V těchto výsledcích by přibližně polovina volila právě vyšší odbornou školu, dále byla nejčastější odpověď vysoká škola. Ve volných odpovědích se žáci odpovídali: „Nebudu 2x, žádnou 2x, nic 1x.“ 1x originální odpověď: „Žádnou, nikdy nic v životě, škola je sebevražda.“

12. Kterou formu studia byste preferovali?

Tabulka č. 13 Výběr formy dalšího studia

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Prezenční (denní studium)	30	46,9 %
Kombinovanou (dálkové studium)	24	37,5 %
Ještě nevím	10	15,6 %

Zdroj: vlastní zpracování

Nejčastější odpověď byla forma prezenční, při které by žáci studovali denně stejně jako střední školu a druhou nejčastější byla kombinovaná, při které by mohli žáci spojit školu se zaměstnáním. Odpověď ještě nevím s podílem 15,6 % mohla být volena žáky třetích ročníků, kteří mají ještě rok na to, aby si formu dalšího studia rozmysleli.

13. Co bude Vaší prioritou při výběru Vašeho zaměstnání?

Tabulka č. 14 Priorita respondentů při výběru zaměstnání

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Práce, co mě baví	59	89,4 %
Výše platu	36	54,5 %
Pracovní doba	14	21,2 %
Práce, co jsem vystudoval	10	15,2 %
Jiné...	1	1,5 %

Zdroj: vlastní zpracování

Největší prioritou žáci považují práci, co je baví a upřednostňují ji značně více než práce v oboru, co vystudovali. Důvodem může být například to, že je nynější obor tolik nebaví, a tudíž by v budoucnu volili spíše práci, která by je bavila, ale není v jejich

oboru. Dalšími vysokými prioritami je výše platu a pracovní doba. V jiné odpovědi zaznělo: „Něco, abych se nepředřel.“

14. Jak se cítíte být informovaní o možnostech dalšího vzdělávání?

Tabulka č. 15 Informovanost respondentů o možnostech dalšího vzdělávání

Znění odpovědi	Počet Březnice	V %	TAČR v %
6/6	8	12,1 %	8,6 %
5/6	6	9,1 %	21,0 %
4/6	22	33,3 %	40,1 %
3/6	13	19,7 %	17,2 %
2/6	11	16,7 %	8,5 %
1/6	6	9,1 %	4,5 %

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 14 a č. 15 jsou zaměřené na hodnocení informovanosti žáků o možnostech dalšího vzdělávání a možnostech trhu práce. Tato škála hodnocení je od 1 = nejhorší informovanost - 6 = nejlepší informovanost.

V obou výzkumech je u žáků spokojenost s informovaností o možnostech dalšího vzdělávání nadprůměrné. Ale i přesto je z výsledků patrné, že o něco více spokojení jsou žáci z jiných škol než ze školy březnické. Způsobeno to může být tím, že na sledované škole nejsou témata týkající možnosti dalšího vzdělávání tolik probíraná, a tudíž žákům není poskytnuto tolik informací jako na školách jiných. V posledních dvou řádcích je v březnické škole dvakrát tolik respondentů než v referenčním výzkumu. To vypovídá o tom, že je poměrně hodně žáků, kteří nevědí. Těmto žákům by mohlo napomocť například větší zavedení témat o možnostech dalšího vzdělávání do výuky (pomoc při vyhledávání škol, brožury atd.) či využití individuálního poradenství u kariérového poradce nebo u svého třídního učitele, který by potřebné informace žákům doplnil.

15. Jak se cítíte být informováni o dalších možnostech trhu práce?

Tabulka č. 16 Informovanost březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR o dalších možnostech na trhu práce

Znění odpovědi	Počet Březnice	V %	TAČR v %
6/6	7	10,6 %	8,5 %
5/6	6	9,1 %	21,5 %
4/6	14	21,2 %	38,5 %
3/6	21	31,8 %	18,7 %
2/6	10	15,2 %	8,3 %
1/6	8	12,1 %	4,7 %

Zdroj: vlastní zpracování

Ve školách z výzkumu TAČR jsou žáci více spokojeni s informovaností o dalších možnostech na trhu práce než na škole březnické. V této informovanosti je na tom březnická škola hůře i v porovnání s předchozí otázkou o informovanosti o možnostech dalšího studia. Tam žáci vykazovali spokojenost větší. Důvod nižší spokojenosti u této otázky by mohl souviset s tématy z otázky č. 7. V té otázce byla málo zmiňovaná témata jako například: jak začít podnikat, možnosti práce v zahraničí, příprava na pracovní pohovor atd. Dále stejně jako v předchozí otázce, poslední dva řádky u březnické školy jsou značně vyšší než v referenčním výzkumu. Opět tato čísla vykazují, že je spousta žáků, kteří si nevědí rady a mají malou informovanost o dalších možnostech na trhu práce. Řešením by také mohlo být větší zavedení témat o dalších možnostech trhu práce, individuální rozhovor s kariérovým poradcem nebo třídním učitelem. Také více zaměřených přednášek ohledně trhu práce anebo účast na veletrzích pracovních příležitostí, kterou škola nepořádá. Tato účast je jen na individuálním rozhodnutí žáka ve svém volném čase.

16. Jak hodnotíte svou připravenost na budoucí práci v následujících oblastech?

Tabulka č. 17 Připravenost březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR na budoucí práci

Znění odpovědí	Důležitost Březnice	TAČR Důležitost
Praktické odborné dovednosti	7,3	2,81
Odborné znalosti	6,7	2,89
Praxe v oboru	6,7	2,87
Cizí jazyk	5,9	3,15
Sociální a komunikační dovednosti	5,4	2,85
Znalost IT	4,6	3,03
Orientace v problematice trhu práce	3,0	3,67
Znalost požadavků zaměstnavatelů v oboru	2,7	3,31
Znalost postupů, jak se ucházet o zaměstnání	2,6	3,14

Zdroj: vlastní zpracování

Škála výzkumu TAČR dosahuje stejných výsledků jako škála u výzkumu školy v Březnici. V dotazníku u sledované školy měli žáci za úkol seřadit oblasti podle toho, jak se cítí být připraveni (důležitost). Výsledky tak byly seřazeny od nejvíc připravené po nejhůře připravené. Takto byl z odpovědí vytvořen seznam. Nemohly být tedy dvě odpovědi se stejnou hodnotou, každá hodnota musela být zastoupena a nesměly se tedy opakovat. Ve výzkumu TAČR žáci hodnotili od 1 až 6, s tím že mohli u každé odpovědi zvolit číslo jaké chtěli. Čísla se mohly libovolně opakovat dle toho, jak žáci cítili svou připravenost. Čím nižší číslo žáci ve výzkumu TAČR zvolili, tím lépe se cítili být připraveni a naopak. Tudíž jsou v tabulce čísla různá, ale je důležité sledovat pořadí položky.

V této otázce měli žáci uspořádat dané oblasti v pořadí tak, aby jako první byla oblast, ve které se žáci cítí být nejlépe připraveni a poslední oblast, ve které se žáci cítí nejhůře připraveni. Ve výzkumu TAČR žáci také hodnotili svou připravenost, ale na škále od 1 = nejlepší – 6 = nejhorší.

V obou výzkumech se žáci shodli na největší připravenosti v oblasti praktické odborné dovednosti a praxe v oboru. Žáci březnické školy jsou více připraveni v oblasti cizí jazyk, který je na této škole pouze anglický jazyk a je na něj kladen velký důraz v souvislosti s přípravou na maturitní zkoušku. Naopak ve školách jiných mohou mít žáci více cizích jazyků, a tudíž jim nevěnují tolik času jako kdyby měli také pouze jeden cizí jazyk. Na školách z výzkumu TAČR jsou žáci připraveni více v oblasti sociální a komunikační dovednosti, ale zase o něco hůře jsou na tom s orientací v problematice trhu práce.

17. Co si myslíte, že by škola mohla ještě dělat pro zlepšení přípravy pro Vaši budoucí profesní dráhu? (např: více exkurzí, více praxe, přednášky, besedy, veletrhy pracovních příležitostí/vysokých škol, brožury atd.)

Tabulka č. 18 Doporučení respondentů pro možná zlepšení kariérového poradenství na škole

Možnosti odpovědí	Responz í	Podíl
Více exkurzí	19	28,8 %
Více praxe	12	18,2 %
Více besed a přednášek	9	13,6 %
Nic, je to v pořádku	8	12,1 %
Více odborných hodin	6	9,1 %
Zvýšení kvality výuky	3	4,5 %
Více výuky z oboru	2	3,0 %
Více informací o budoucím zaměstnání	2	3,0 %
Více exkurzí netýkající se školy např. kino	1	1,5 %
Více informací o možnostech budoucího studia	1	1,5 %
Více se zaměřit na přípravu k maturitě	1	1,5 %
Aktivnější a zajímavější praxe	1	1,5 %
Nevím	1	1,5 %

Zdroj: vlastní zpracování

V této otázce měli žáci prostor na své vyjádření na to, co si myslí, že by škola ještě mohla dělat pro zlepšení kariérového poradenství. Nejčastěji žáci zmiňovali více exkurzí, praxe, besed a přednášek. Tyto odpovědi mohly patřit mezi nejčastější z důvodů pandemické situace s Covid19, která tyto aktivity narušila a znemožnila. Dle

zkušeností autorky, škola za běžné situace tyto aktivity pořádá často a pravidelně, a to především pro maturitní ročníky. Také žáci často odpovídali Nic, je to v pořádku. Další odpovědi se týkali zvýšení kvality výuky, odborné hodiny a pak odpovědi s pouhou 1 responzí.

7. Závěry a doporučení

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký je současný stav kariérového poradenství na vybrané střední odborné škole, zda je kariérové poradenství na škole poskytováno, popřípadě jakým způsobem či formami. Současně bylo zjišťováno povědomí žáků o kariérovém poradenství. Na základě výsledků z tohoto zjišťování bylo navrženo doporučení na změny kariérového poradenství na dané střední škole.

V teoretické části byla provedena literární rešerše na pojmy a definice spojené s kariérovým poradenstvím. Také byly popsány cíle kariérového poradenství ve školním vzdělávání a různé metody a formy.

V praktické části byla charakterizována SOŠ Březnice, na které byl následně proveden kvantitativní a kvalitativní výzkum. Kvalitativní výzkum byl proveden na základě rozhovoru s výchovnou poradkyní s paní zástupkyní Mgr. Jitkou Čechurovou a kvantitativní výzkum byl proveden na základě dotazníkového šetření, který byl rozdán mezi žáky třetích a čtvrtých ročníků SOŠ Březnice. Dotazník byl zakládán na výzkumných otázkách. Tyto výzkumné otázky, které měly zjistit co si žáci představují pod slovem kariérové poradenství, jaké s ním mají zkušenosti, jaké aktivity škola nabízí v rámci kariérového poradenství, jak si žáci představují svou budoucí profesní dráhu a jak hodnotí přínos vzdělávání na dané škole a kariérové poradenství pro jejich budoucí profesní dráhu.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že žáci se zřídka setkali s pojmem kariérové poradenství, což může být způsobeno tím, že aktivity spojené s kariérovým poradenství mohou být označovány různě a žákům se tak tento pojem nevybaví. Žáci také minimálně využívají možnosti kariérového poradenství na škole, respektive, co se týče individuálního poradenství s výchovnou poradkyní. Nejvíce se radí se svými rodiči, se sebou samým nebo s kamarády. Škola by se měla dostat žákům více do povědomí s tím, že jim nabízejí kariérové poradenství, které zastupuje výchovná poradkyně školy a metodik prevence a že žáci mohou tyto služby kdykoli využít, přijít si pro pomoc či radu jinam než k rodičům, kamarádům anebo se radit jen sám se sebou.

Dle výsledků by několik žáků po škole rádo nastoupilo do zaměstnání ať ve stejném či jiném oboru a volili by především práci, co je baví. Žáci, kteří chtějí po této škole

pokračovat ve studiu by převážně volili vyšší odbornou školu v prezenčním studiu a dále studium na vysoké škole.

Dále z dotazníků vyplývá, že se žáci cítí být málo informováni o možnostech dalšího vzdělávání a trhu práce. Škola by tak mohla zavést více souvisejících témat a aktivit do vyučovacích hodin, pro zvýšení jejich informovanosti a tím i přípravy na vstup do zaměstnání, které by zastupovali vyučující daných předmětů. Také by daní vyučující mohli žákům představit různé portály, kde se mohou seznámit s touto tematikou, popřípadě nějaké brožury.

Názory žáků upozorňují na málo častou odbornou praxi. Škola by tak mohla navýšit četnost odborné praxe anebo ji zavést do všech ročníků střední školy, tak aby měli žáci více odborných a praktických zkušeností, které dále mohou využít jak ve škole, tak i při hledání zaměstnání a v zaměstnání jako takovém.

Škola pořádá několik akcí v rámci kariérového poradenství, avšak názory žáků upozorňují na málo časté exkurze, přednášky a besedy. Tento názor ale může být ovlivněn nynější pandemickou situací s Covid19, který neumožňuje tolik exkurzí a návštěv ve firmách či docházení firem do škol. I ze zkušeností autorky, škola při běžném chodu tyto aktivity hojně pořádá a nabízí pravidelně.

Na základě informací získaných z rozhovoru s výchovnou poradkyní a výsledků z dotazníkového šetření byl navržen návrh na možná zlepšení kariérového poradenství na dané škole. To by zahrnovalo větší počet vykonávání odborné praxe, zvýšení povědomí žáků o poskytování kariérového poradenství na jejich škole, respektive aby žáci věděli, že mají možnost poradenství a pomoci přímo na jejich škole, tím by se mohl zvýšit počet využívání nabízených individuálních služeb kariérovým poradcem.

V rozhovoru paní Mgr. Čechurová zmínila, že škola nepořádá žádnou propagaci kariérového poradenství, protože žáci s ním jsou seznámeni již na adaptačním kurzu. Ale na tomto kurzu nemusí být přítomni všichni žáci prvních ročníků, a tudíž může tato informace některým žákům chybět. Pro větší povědomí žáků o kariérovém poradenství by tedy bylo dobré, alespoň jednou ročně nějakou propagaci v rámci například přednášky výchovnou poradkyní do výuky zařadit. Také třídní učitelé by mohli propagovat služby školního kariérového poradenství ve svých třídách.

Dále by se mohly zavést témata kariérového poradenství týkající se trhu práce do výuky, které by zahrnuly i související testy jako například: Dotazník volby povolání a plánování profesní kariéry (pro dospívající od 15 let po dospělost), Diferenciační zájmový test (15–20 let), atd. V předmětu informační a komunikační technologie by vyučující seznámili žáky s možnostmi vyhledávání z různých informačních webových zdrojů týkajících se pracovního trhu či dalšího vzdělávání. V dalších předmětech by vyučující mohli žákům vysvětlit význam celoživotního učení a s tím spojené formální a neformální vzdělávací příležitosti, vzdělávání a zaměstnání v zahraničí, popřípadě aspekty soukromého podnikání. Dále je důležité ukázat žákům, jak se mohou efektivně sebezprezentovat při jednání s potenciálními zaměstnavateli, tak aby byli co nejlépe připraveni na možné pracovní pohovory. V neposlední řadě by ve výuce měly zaznít témata týkající se služeb kariérového poradenství, služby Úřadu práce, pracovní agentury atd.

Také by mohlo být pořádáno více exkurzí, přednášek a besed, které, jak už bylo zmíněno, je momentálně ovlivněno nynější pandemickou situací s Covid19, která zamezuje většímu konání těchto exkurzí do firem či přednášek a besed na škole. Škola by také mohla zavést mezi exkurze účast na veletrzích pracovních a vzdělávacích příležitostí, kterou doposud sama škola nepořádá a tato účast je pouze na individualitě žáka v jeho volném čase. Touto povinnou účastí, kterou by škola zavedla by mohla vzrůst informovanost žáků o možnostech dalšího vzdělávání a o dalších možnostech na trhu práce.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné publikace

BĚLOHLÁVEK, František. Osobní kariéra. Praha: Grada, 1994. ISBN 80-7169-083-X.

BLATNÝ, Marek, ed. Psychologie celoživotního vývoje. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3462-3.

ČÁP, David. Výchovné poradenství: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.12.2009. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, c2009. Meritum (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-498-7.

HLAĎO, Petr. Profesionální orientace adolescentů: poznatky z teorií a výzkumů. Brno: Konvoj, 2012. Monografie (Konvoj). ISBN 978-80-7302-164-1.

KNOTOVÁ, Dana. Školní poradenství. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4502-2.

KOČIANOVÁ, Renata. Personální činnosti a metody personální práce. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN isbn978-80-247-2497-3.

KOŠŤÁLOVÁ, Helena a Markéta CUDLÍNOVÁ. Praktický průvodce kariérového poradce pro 21. století. Praha: Evropská kontaktní skupina, 2015. ISBN isbn978-80-87993-01-9.

MACEK, Petr. Adolescence. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.

MERTIN, Václav a Lenka KREJČOVÁ. Metody a postupy poznávání žáka: pedagogická diagnostika. 2., doplněné a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN isbn978-80-7552-014-2.

MUHIČ, Jasmin. Kariérové poradenství v České republice: zpráva o stavu v roce 2010. Praha: Dům zahraničních služeb pro Centrum Euroguidance, 2011. ISBN 978-80-87335-29-1.

MUŽÍK, Jaroslav. Řízení vzdělávacího procesu: andragogická didaktika. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Vzdělávání dospělých. ISBN isbn978-80-7357-581-6.

Návrh a implementace konceptu a metodiky “career learning” v odborném vzdělávání. Projekt Technologické agentury ČR číslo TL02000256.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. Pedagogický slovník. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN isbn978-80-262-0403-9.

PUGNEROVÁ, Michaela. Kariérní poradenství I, II. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5225-8.

PÝCHOVÁ, Silvie, Helena KOŠŤÁLOVÁ, Petra DRAHOŇOVSKÁ a Dorota MADZIOVÁ. Kariérové poradenství na každý pád. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Řízení školy (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7598-604-7.

REIMON, Michel a Kristina PILZ. Strategie pro život: soft skills, aneb, umění, jak ze života udělat více. České Budějovice: DM - Drogerie Markt, [2010]. Active beauty. ISBN iisbn978-80-254-8498-2.

SCHERREROVÁ, Dagmar. Vybrané kapitoly z kariérového poradenství. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2003. ISBN 80-7248-179-7.

SUCHÝ, Jiří a Pavel NÁHLOVSKÝ. Koučování v manažerské praxi: klíč k pozitivním změnám a osobnímu růstu. Praha: Grada, 2007. Poradce pro praxi. ISBN isbn978-80-247-1692-3.

VENDEL, Štefan. Kariérní poradenství. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1731-9.

Webové odkazy

Školní metodik prevence, Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání) [online]. Copyright © [cit. 04.01.2021]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/projekty/rspp/skolni-metodik-prevence>

Školní poradenská pracoviště (ŠPP), Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání) [online]. Copyright © [cit. 10.12.2020].

Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolni-poradenska-pracoviste>

Poradce v Plzeňském kraji - PoradceVPK.cz [online]. Copyright © [cit. 16.01.2021].

Dostupné z: <https://www.poradcevpk.cz/data/attachments/tipy-na-stranky-pro-vas-seberozvoj-a-vzdelavani/brozura.pdf>

Kariérové poradenství, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 16.01.2021]. Dostupné z:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/karierove-poradenstvi?highlightWords=kari%C3%A9rov%C3%A9+poradenstv%C3%AD>

Kariérové poradenství a informace, Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání) [online]. Copyright © 2001 [cit. 16.01.2021].

Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/12-karierove-poradenstvi-a-informace>

Rámcové vzdělávací programy, Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání) [online]. Copyright © [cit. 16.01.2021]. Dostupné z:

<http://www.nuv.cz/t/rvp>

prehled [online]. Copyright © [cit. 19.01.2021]. Dostupné z:

<http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%201820M01%20Informacni%20technologie.pdf>

Školská poradenská zařízení (ŠPZ), Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání) [online]. Copyright © [cit. 10.02.2021].

Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolska-poradenska-zarizeni>

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 10.02.2021]. Dostupné z:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

Historie školy | VOŠ a SOŠ Březnice. Hlavní | VOŠ a SOŠ Březnice [online].

Copyright © VOŠ a SOŠ Březnice. [cit. 10.02.2021]. Dostupné z:

<http://www.sbrez.cz/historie-skoly>

Zákony pro lidi – Sběrka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © [cit. 18.02.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast10>

Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání) [online]. Copyright © [cit. 18.02.2021]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/cleneni-cinnosti-a-poskytovanych-skolskych-poradenskych>

Statistické ročenky školství, 2019. Statistické ročenky školství výkonové ukazatele [online]. © 2021 Odbor informatiky a statistiky MŠMT: MŠMT [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Rejstřík škol, 2021. Rejstřík škol a školských zařízení [online]. Česká republika: MŠMT [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání (RVP SOV) | edu.cz. Edu.cz - Jednotný portál vzdělávání [online]. Copyright © 2020 [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp/ramcove-vzdelavaci-programy-stredniho-odborneho-vzdelavani-rvp-sov/>

Jak efektivně zavést kariérové poradenství do škol, 2019. Vzdelavanivsem.cz [online]. Česká republika: Vzděláváním k úspěchu bez bariér [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: https://bezbarier.zcu.cz/images/Vzdelavani/Manualy-pro-pedagogy/manual_Infokariera_upraveno2.pdf

Studijní text 05: Rozvoj dovedností řízení vlastní kariérové dráhy - PDF Free Download. Představujeme Vám pohodlné a bezplatné nástroje pro publikování a sdílení informací. [online]. Copyright © DocPlayer.cz [cit. 22.02.2021]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/11633460-Studijni-text-05-rozvoj-dovednosti-rizeni-vlastni-karierove-drahy.html>

metoda - ABZ.cz: slovník cizích slov. ABZ.cz: slovník cizích slov - online hledání [online]. Copyright © [cit. 22.02.2021]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/metoda>

DOTS Model by Law and Watts • CDANZ. CDANZ • Career Development Association of New Zealand [online]. Copyright © [cit. 02.03.2021]. Dostupné z: <http://www.cdanz.org.nz/te-mohiotanga/law-and-watt-s-dots-model/278/>

Metodika poradenství. Normalnestudiju.cz [online]. Jihomoravský kraj: Ledovec, 2012 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: https://www.normalnestudiju.cz/download/12_metodika_por.pdf

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Počet žáků a vyplnění

Tabulka č. 2 Pohlaví respondentů

Tabulka č. 3 Věk respondentů

Tabulka č. 4 Ročník studia respondentů

Tabulka č. 5 Obor studia respondentů

Tabulka č. 6 Povědomí březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR o kariérovém poradenství

Tabulka č. 7 Využití kariérového poradenství respondenty na škole

Tabulka č. 8 Zkušenost březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR s tématy

Tabulka č. 9 Zkušenosti březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR s aktivitami v rámci kariérového poradenství

Tabulka č. 10 Na koho se březniční žáci a žáci z výzkumu TAČR obrací s otázkami na budoucí povolání

Tabulka č. 11 Plány březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR po dokončení této školy

Tabulka č. 12 Výběr dalšího studia

Tabulka č. 13 Výběr formy dalšího studia

Tabulka č. 14 Priorita respondentů při výběru zaměstnání

Tabulka č. 15 Informovanost respondentů o možnostech dalšího vzdělávání

Tabulka č. 16 Informovanost březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR o dalších možnostech na trhu práce

Tabulka č. 17 Připravenost březnických žáků a žáků z výzkumu TAČR na budoucí práci

Tabulka č. 18 Doporučení respondentů pro možná zlepšení kariérového poradenství na škole

Seznam příloh

Příloha 1: Rozhovor s výchovnou poradkyní Mgr. Jitkou Čechurovou

Příloha 2: Vzor dotazníku

Přílohy

Příloha 1: Rozhovor s výchovnou poradkyní Mgr. Jitkou Čechurovou

Pozici výchovné poradkyně zastává na SOŠ Březnice paní zástupkyně Mgr. Jitka Čechurová, která na škole působí od roku 2005. Pozici výchovné poradkyně zastává také od roku 2005. Mimo jiné se paní zástupkyně věnuje výuce chemie a základů přírodních věd, v některých letech také matematice. Je tak v denním kontaktu se žáky školy.

1) Jak na Vaší škole probíhá kariérové poradenství? Prosím, konkrétně popište.

Kariérový poradce působí ve škole jako podpora žáků při vstupu na trh práce, řeší žáky se specifickými vzdělávacími potřebami, vyhledává a pracuje s žáky ohroženými předčasným odchodem ze vzdělávání na naší škole, pomáhá žákům orientovat se v nabídce vysokých a vyšších odborných škol, doporučuje informační zdroje, konzultuje podávání a vyplňování přihlášek k dalšímu studiu. Dále kariérový poradce domlouvá termíny besed s vysokými školami, které projeví zájem osobně žáky informovat o nabídce možností studia na jejich škole, zajišťuje a účastní se „burz škol“, které pořádají v poslední době Úřady práce.

2) Kdo zajišťuje/má na starosti kariérové poradenství u Vás na škole? Kolik "poradců" máte jako škola k dispozici?

Na Vyšší odborné škole a Střední odborné škole v Březnici jsou ustanoveni v současné době 2 kariéroví poradci – jeden pro střední odbornou školu a druhý pro vyšší odbornou školu. Tito poradci jsou ve škole ustanoveni 2 roky – od doby, kdy v rámci „projektu MŠMT „šablony“ bylo možné tyto pracovníky honorovat. Předtím vše vykonával jeden výchovný poradce (v rámci svého sníženého úvazku – což se odvíjí dodnes podle počtu žáků ve škole – pro naši školu je úvazek snížen o celou 1 hodinu týdně. Kariérový poradce pro střední školu řeší i žáky, kteří byli neúspěšní v některé části maturitní zkoušky. Je s nimi v kontaktu a řeší přihlášky k opravným termínům maturitní zkoušky.

3) Jaké formy a metody práce využíváte? Pracujete více individuálně nebo skupinově s žáky?

Kariérový poradce střední školy pracuje s žáky jak skupinově – s celou třídou v rámci třídnických hodin, příp. hodin občanské nauky, tak individuálně – dle potřeby a zájmu žáku s ohledem na citlivost projednávaných skutečností.

4) Komu je kariérové poradenství určeno? Kdo je Vaším klientem? Vyjmenujte – žáci, rodiče...

Klienty jsou převážně žáci/kyně SOŠ Březnice a studenti/ky VOŠ Březnice. Klientem kariérového poradenství střední školy občas bývají i rodiče.

5) Jaké služby nabízíte? Popište Vaši nabídku. Jak Vaše služby propagujete, aby o nich potenciální klienti/žáci věděli?

Samozřejmě je ve škole zřízeno Školní poradenské pracoviště. Nabízíme služby výše popsané a to, co naši žáci a studenti potřebují aktuálně řešit (bývají to rady soukromého rázu, či rodinné problémy apod). Zvláštní propagaci těchto služeb neděláme, ale v 1. ročníku informujeme žáky SOŠ Březnice na adaptačním kurzu o možnostech spolupráce. Kariérový poradce/výchovný poradce a metodik primární prevence jsou jim představeni a účastní se na adaptačním kurzu některých aktivit s žáky (za účelem navázání prvního kontaktu). Všichni tito učitelé jsou ve škole denně a žáky i studenty učí, takže si je žáci a studenti vyhledávají bez problémů a ví na koho se mají obracet.

6) Kdo tyto služby využívá? A proč?

- Vedete si nějakou statistiku?

- Kolik využívá žáků/rodičů...? Kteří žáci tyto služby nejvíce využívají a kdy?

Statistiku si nevedu.

Využívání služeb bývá v průběhu celého dne – pokud se jedná o drobnost, je reakce okamžitá, v případě většího problému se po dohodě domluví termín schůzky v době po vyučování dle časových možností všech zúčastněných.

7) Která témata/problémy řešíte nejčastěji? Prosím, konkrétně popište.

Nejčastější dotazy na podzim bývají na průběh maturitních zkoušek, možnostech opravných termínů, v lednu, únoru, květnu, srpnu – řešíme přijímání na vysoké školy a vyšší odborné školy a v září a v říjnu přijímání na vysoké školy a vyšší odborné školy po podzimním termínu maturitních zkoušek.

8) Kde získáváte novinky v oblasti kariérového poradenství? Prosím, uveďte konkrétní zdroje informací.

Novinky získávám v rámci Dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků – na Aktivu výchovných poradců (pořádá Pedagogiko-psychologická poradna Příbram 2x ročně).

9) Vzděláváte se dále v oblasti kariérového poradenství? Jaké kurzy využíváte? Prosím, uveďte konkrétní kurzy či organizace.

V rámci projektu „šablony“ se účastním některých akcí z nabízených seminářů Vzdělávacího institutu Středočeského kraje (VISK) a také účastí z nabízených seminářů přímo Středočeského kraje (z projektu IROP) a Hospodářské komory Příbram.

Příloha 2: Vzor dotazníku

Kariérové poradenství ve středním odborném vzdělávání

Dobrý den milí žáci,

jmenuji se Lucie Hájková a jsem studentkou 3. ročníku České zemědělské univerzity v Praze, kde studuji obor Poradenství v odborném vzdělávání. V současné době píšu bakalářskou práci na téma „Kariérové poradenství ve středním odborném vzdělávání“, ve které bych ráda uplatnila výsledky z tohoto průzkumu. Dotazník je anonymní a získaná data poslouží pouze pro zpracování bakalářské práce.

Předem děkuji za Váš čas a pomoc.

1. Jsem?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- muž
- žena

2. Kolik Vám je let?

Nápověda k otázce: *Do prázdného místa uveďte svůj věk*

3. Ve kterém jste ročníku?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ve 3. ročníku
- ve 4. ročníku

4. Který obor studujete?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Sociální činnost
- Informační technologie
- Agropodnikání

5. Setkali jste se ve svém životě s pojmem kariérové poradenství?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ANO
- NE
- NEVÍM

6. Využil/a jste někdy kariérového poradenství na Vaší škole?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ANO
- NE
- NEVÍM

7. Se kterými tématy jste se ve Vaší škole ve vyučování už setkali?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Příprava prezentace (např. v PowerPointu)
- Vystupování na veřejnosti (např. jak mluvit před ostatními)
- Psaní životopisu
- Příprava na pracovní pohovor
- Poznávání svých silných a slabých stránek
- Výběr dalšího vzdělávání (kam na školu)
- Jak určit, který obor dalšího vzdělávání by byl pro mě vhodný
- Jak najít práci v oboru, který studuji
- Příprava na práci v oboru pomocí praxe
- Požadavky zaměstnavatelů v oboru, který studuji
- Hledání pracovních nabídek pomocí internetu
- Možnosti práce v zahraničí
- Možnosti vzdělávání v zahraničí
- Co dělat v případě nezaměstnanosti
- Jaké jsou mé představy o životě
- Jak začít podnikat
- Co dělat, když mě nebaví můj současný obor
- Co mohu dělat, když nezvládám výuku
- Jak se efektivně učit
- Jak zvládat stres
- Která jsou má práva a povinnosti jako zaměstnanec
- Informace o situaci na trhu práce
- Volná odpověď.....

8. Se kterými aktivitami jse se ve Vaší škole v rámci kariérového poradenství setkali?

Nápověda k otázce: *Můžete vybrat více možností, případně napsat volnou odpověď*

- Individuální rozhovor s výchovným nebo kariérovým poradcem
- Individuální rozhovor s výchovným nebo kariérovým poradcem a rodiči
- Skupinové aktivity v rámci výuky, zaměřené na výběr povolání
- Psychologické testy
- Přednášky ve škole realizované např. úřadem práce, pedagogicko-psychologickou poradnou
- Programy organizované mimo školu (na úřadu práce, v poradně či jiných institucích)
- Prezentace firem ve škole
- Exkurze do firem
- Odborná praxe na smluvních pracovištích
- Účast na veletrzích pracovních příležitostí a dalšího vzdělávání

9. S kým se nejčastěji radíte o výběru Vašeho budoucího povolání?

Nápověda k otázce: *Vyberte více možností, případně napište volnou odpověď*

- Rodiče
- Třídní učitel
- Jiní učitelé ze školy
- S učitelem z jiné školy
- Výchovný / kariérový poradce
- Spolužáci
- Kamarádi mimo školu
- Někdo z místa, kde už nyní pracuji
- Se sebou samým
- S mým přítelem / přítelkyní
- S někým jiným. S kým?

10. Co máte v plánu po dokončení této školy v rámci své profesní dráhy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu možnou odpověď, popřípadě napište vlastní odpověď*

- Vstoupit do zaměstnání v oboru, který studuji
- Vstoupit do zaměstnání v jiném oboru
- Dále studovat ve stejném nebo podobném oboru
- Dále studovat v jiném oboru
- Dále studovat, ale nevím co
- Ještě vůbec nevím
- Vlastní odpověď...

11. Pokud budete po dokončení této školy dále studovat jakou školu si vyberete?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Vysoká škola
- Vyšší odborná škola
- Střední škola
- Konzervatoř
- Učební obor
- Jiné...

12. Kterou formu studia byste preferovali?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Prezenční (denní studium)
- Kombinovanou (dálkové studium)
- Ještě nevím

13. Co bude Vaší prioritou při výběru Vašeho zaměstnání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Výše platu
- Práce, co mě baví
- Práce, co jsem vystudoval
- Pracovní doba
- Jiné...

14. Jak se cítíte být informování o možnostech dalšího vzdělávání?

Nápověda k otázce: *Ohodnoťte na škále 6 hvězd = plně spokojená / spokojený, mám všechny potřebné informace, 1 hvězda = nejsem vůbec spokojená / spokojený, nemám skoro žádné informace*

☆☆☆☆☆☆ / 6

15. Jak se cítíte být informování o dalších možnostech trhu práce?

Nápověda k otázce: *Ohodnoťte na škále 6 hvězd = plně spokojená / spokojený, mám všechny potřebné informace, 1 = nejsem vůbec spokojená / spokojený, nemám skoro žádné informace*

☆☆☆☆☆☆ / 6

16. Jak hodnotíte svou připravenost na budoucí práci v následujících oblastech

Nápověda k otázce: Změřte pořadí položek dle svých preferencí (1. první = nejlepší, 9. poslední = nejhorší)

Praktické odborné dovednosti	☐
Odborné znalosti	☐
Praxe v oboru	☐
Cizí jazyk	☐
Znalost IT	☐
Sociální a komunikační dovednosti	☐
Orientace v problematice trhu práce	☐
Znalost požadavků zaměstnavatelů v oboru	☐
Znalost postupů, jak se ucházet o zaměstnání	☐

17. Co si myslíte, že by škola mohla ještě dělat pro zlepšení přípravy pro Vaši budoucí profesní dráhu? (např: více exkurzí, více praxe, přednášky, besedy, veletrhy pracovních příležitostí/vysokých škol, brožury atd.)